

geloof, aan de handhaving waarvan de eerste Oranjes hun goed en hun leven gewijd hebben, voortleefde, en dus in die kerk toelating tot het Heilig Avondmaal begeerde. Ik houd het er voor, dat in zulk een geval de Oranje-liefde van velen onder landgenooten op een zware proef zou gesteld worden.

In elke wet ligt een ideaal, dat in de verschijnselen niet uitkomt en dus niet aanschouwd en niet de zinnen kan waargenomen worden. De menselijke dingen worden, in het groot en klein, nog altijd meer door macht dan door recht geregeld. Het koninkrijk der waarheid is niet van deze wereld.

In de worsteling om de waarheid is de Reformatie in de 16e eeuw een hoogst belangrijk en gezegend verschijnsel geweest. Maar de fout en de zwakte van heel dit groote en grootsche werk is geweest, dat zij te spoedig klaar was en — tegen haar eigen beginsel in — op haar beurt weder onverdraagzaam is geworden.

Dit geldt vooral de Duitse Reformatie. Deze heeft zich beperkt tot het godsdienstig leven, en heeft eigen wereld- en levensbeschouwing voortgebracht. Van invloed is echter overwegend geworden, ook in Gereformeerde of Calvinistische landen. En uit dit feit laten zich tal van droevige verschijnselen verklaren, die ook onder ons zijn waar te nemen.

Stemt dus enerzijds de herinnering van 31 October tot dankbaarheid, aan de andere zijde kunnen we ook het gevoel van weemoed niet onderdrukken, vanwege den afval en de zeer groote spraakvervalsing, die onder Protestanten bestaat. Materieel wordt nog altijd gestreden over en om de waarheid, en formeel kunnen de meeste kerkenlasten haastelid worden tot kwesties over het gezag. Hoeveel onzekerheid den vrede bemint en naar den vrede haakt, we zullen ons steeds minder mogen vleien met de gedachte, dat we den vrede op aarde vinden zullen, buiten de wereld van een gemoed, dat vrede heeft bij God door Jezus Christus onzen Heere.

Maar toch moeten wij voor waar en zeker houden, dat God, in onze dagen, nog vele dingen doet, die wij niet doorgrond kunnen. Het vermoeden, dat Gods Geest zich onttrekt en dat dit in verband staat met de herleving van het Calvinisme, moge goed bedoeld zijn, het openbaart toch ook een beperktheid van blik en een oppervlakkigheid in het oordeelen, die te droevender is, vooral als zij uit onze eigen kringen voortkomt. Christus, den Heilige Geest aan zijne kerk toezeggende, heeft gezegd: de Trooster, dien Ik u zenden zal, zal bij u blijven tot in eeuwigheid. En hoe onze Gereformeerde vaders er over dachten, blijkt o. a. uit het Gebed na de handeling des Kerkeraads, waar o. a. in gezegd wordt: »Wij danken U van harte, dat Gij met Uwem Heiligen Geest in het midden van deze onze vergadering geweest zijt, onze raadslagen naar Uwen wil stierende».

Zoo dachten de Gereformeerde vaders over de inwonning des Heiligen Geestes in den Kerkeraad, maar daaraan ook de gedachte verbindende, dat die »raadslagen» gericht waren naar het Woord Gods, dat ook in het kerkelijke leven als het hoogste gezag gehoorzaamt moet worden.

En daarop komt ten slotte alles aan. Zijn wij het Woord kwijt, dan wonen we in een huis zonder fundament, verwerpen wij het Woord, wat wijheid houden we dan nog over?

Daarom zeide Luther: Van het Woord moeten ze afblijven! En wie nu toch in naam der wetenschap, of in welken naam ook, zijn handen aan het Woord slaat, die wete wat hij doet. Maar naar onze overtuiging ondermijnt hij de religie, ontleent aan het Protestantisme adel, brief en kroon, graaft den grond weg, waarop de kerk van Christus, alle eeuwen door, gebouwd is, en brengt daardoor nameloos jammeren over kerk en vaderland.

Ook als wij het Woord niet laten, zijn er nog kwesties van nultegende en dogmatiek genoeg, die het Protestantisme vrijwaren voor doode eenzijdigheid en blind geloof. Doch hierin moeten wij één zijn, zoowel tegenover den tijdgeest als tegen Rome, dat wij vast staan in de bevestiging van de Goddelijkheid en het Goddelijk gezag van onzen Bijbel.

Moge die vastheid in de belijdenis de vrucht zijn van den strijd onzer dagen. Ons nageslacht zal dan ondervinden, dat we toch niet een ijdel strijd hebben gestreden. Het zal ons beter begrijpen en waardeeren dan het bijlkaar aan tijdgenooten mogelijk is. Zoo de kerk des Heeren maar staande blijft, doet het er echter weinig toe, of men ons vertrappe.

Dien weg moet het op. Er is geen oogenblik gevaar voor het Protestantisme, mits het voorgoed een einde maakt aan zijn zelfgenoegzame volharding; intze hoe Rome ons vooruit is in de keuze der middelen om verloren kracht te herstellen; en brekende met de ijdele filosofie, den moed hebbe tot de Calvinistische zuiverheid terug te keeren.

Officiële Berichten.

(Met verkorting uit het Kerkblad van 13 Nov.)

Classis Groningen, gehouden te Groningen 29 October 1896.

Da. Kouwenhoven van Groningen opent als praezes deze vergadering.

Eene mededeeling aangaande de behandeling en de bevestiging eener tuchtaank in een der gemeenten, wordt voor kennisgeving aangenomen. Aan een andere gemeente wordt advies gegeven betreffende den tweeden trap van censuur op één harer leden.

Door een der leden worden inlichtingen gevraagd aangaande vroegere bepalingen in zake jaarlijkse bijdrage voor de kas »Uitbreiding der Theologische School».

Als antwoord wordt gegeven, dat elke gemeente dezer Classis niet door vroegere bepalingen verboden, maar geheel vrij is.

Bedum B. betuigt der Classis haren dank voor de hulp in de bediening des Woords van enkele broeders verkregen, en vraagt en verkrijgt inlichting, hoe te handelen, bij eene mogelijke aanvraag van emeritaat door haren predikant.

Tegen een tweede collectie voor de »Evangelisatie» in deze Provincie worden door enkele leden bezwaren ingebracht.

Op eene desbetreffende vraag van een der gemeenten, hoe de Classis dacht over het invoren van een korte predikatie voor elke Classicale vergadering, wordt bijkans eenstemmig geantwoord, zulks vooral ter wille van den tijd niet raadzaam te achten.

Classis Klundert, gehouden te Klundert, op Dinsdag 3 November 1896.

Da. Feringa, naar toerbeurt praezes, opent de vergadering op de gebruikelijke wijze.

Een tweetal kerken is slechts door één afgevaardigde vertegenwoordigd.

Bij de bespreking der rapporten worden de kerken der Classis bekend gemaakt met het verzoek der kerk van Sprang, welk verzoek door de Provinciale Synode in de Classis gesteund wordt, tot het houden eener collectie voor de te bouwen pastorie.

Besloten wordt, dat de broeders in Antwerpen, die werkzaam zijn om de Gereformeerde kerk aldaar tot openbaring te brengen, door de Classis Klundert zullen geholpen worden. Ook zullen de Classen van Noord-Brabant, alsmede Tholen en Axel worden aangezocht, om mede hulpe te bieden.

In zake eene doopskwestie besluit de Classis overeenkomstig het ingewonnen advies van een der hoogleraren van de Vrije Universiteit.

Bij de vraag van een der kerken om toestemming der Classis tot toepassing van den ziden trap van censuur, wordt besloten eene commissie te benoemen om deze zaak in loco te onder-

zoeken en daarvan op de eerstvolgende Classis te rapporteren. Aangewezen worden de D.D. Voogel en Voigt.

Buitenland.

Duitschland. Naar aanleiding van den moord, gepleegd op den »Justizrat» Levy te Berlin, door eenige halfwassen jongens, bespreekt men in vele kringen in Duitschland de vraag, wat met eene jeugd aan te vangen, die zich op eene dusdanige wijze openbaart? Hier heeft men niet te doen met verharde misdadigers, maar met knapen van 16-17 jaren, wien het op zekeren dag in de gedachte komt een moord te plegen, en die, zonder enig overleg, hun plan gaan ten uitvoer leggen, alsof zij een grap hadden uit te voeren. Van het aanwezig zijn van een conscientie, is bij deze knapen geen spoor te ontdekken. Ook schijnt de broeder van een der moordenaars alle menschelijk gevoel en alle schaamte te hebben uitgeschud, anders had hij zijn broeder niet verraden, alleen om de 500 Mark te verdienen, die de Berlijnsche Justitie op de ontdekking van den moordenaar had gesteld. Dit taterel wordt er niet fraaier op, wanneer men weet, dat de rabbijn, die de lijdens van den vermoorde leidde, van deze gelegenheid gebruik maakte, om zijne politieke tegenstanders aan te vallen.

Nu het kalf verdronken is, wil ieder den put gaan dempen. Vandaar dat de vraag, wat aan de steeds toenemende verwildering van het opkomend geslacht te doen, ijverig besproken wordt. De antwoorden, die men op deze vragen geeft, zijn zoo uiteenlopend; de mannen, die de banier van het Christendom omhoog heffen, zijn zoo verdeeld, ook in zake paedagogische vraagstukken, dat de mannen van de anarchie zich in de handen kunnen wrijven, omdat het zaai, dat zij met kwistige hand uitstrooiden, niet alleen blijkt ontkiemend te zijn, maar ook reeds vruchten draagt.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

XXVI.

NIJUE AANHANGERS.

Aldus eindigde deze overval op een voor den aartsbisschop zeer ongunstige wijze. Hij mocht zich door zijn tocht tegen Nijue in de oogen des keizers den schijn gegeven hebben, als ware hij een getrouwe aanhanger van diens regering, aan den anderen kant daarentegen had hij zoveel te meer verloren. De burgers haatten hem nog sterker dan te voren.

Den ochtend na den verhaalden overval, plaatsten zij op den muur, juist tegenover zijn tent, een galy, waaraan een groote stroopvoer gehangen werd, die als een bisschop gekleed was, en waarmede vele burgers op moedwillige wijze den spot dreven. De aartsbisschop was buiten zichzelf van woede, toen hij dit uit zijn tent opmerkte. Als het mogelijk was geweest, zou hij niet het zwaard in de vuist onder de burgers gesprongen zijn, en een bloedbad onder hen aangericht hebben. Doch hij moest zich beheerschen, hetgeen wel het ergste is, dat een toornig man kan overkomen. Bovendien zou hij ook van een andere zijde nog diep gekrenkt worden.

Het verdriet der ridders zeer, dat zij door den aartsbisschop in een strijd gewikkeld waren, die zoo weinig kans van slagen bood. Zij besaarden daarom met elkaar, en besloten de legerplaats te verlaten, en naar huis terug te keeren. Alleen hierover was men het nog niet eens, of men van dit besluit den aartsbisschop vooraf kennis zou geven, of eenvoudig weg-trekken. De meerderheid verklaarde zich voor het laatste, en aldus werd vervolgens besloten. De eene ridder na den anderen gaf zijn manschappen bevel zich gereed te maken, en reed daarop stilzittend met hen weg. Weldra stond de aartsbisschoppelijke tent gansch alleen. Slechts die krijgslieden, welke in den onmiddellijken dienst van den aartsbisschop stonden, waren achtergebleven. Hadden zij gekund, dan zouden ook dezen hun makkers snel gevolgd zijn.

De aartsbisschop vertrouwde zijn oogen niet toen hij de ridders zag vertrekken. Eerst meenden hij, dat ze een strooptocht wilden houden in den omtrek, ten einde nieuwen voorraad van levensmiddelen op te doen. Toen hij echter zag, dat ze hun tenten afbraken, ried hij hun bedoeling. Doch wat kon hij er tegen doen? Wel waren de ridders zijn leenmannen, en dus verplicht hem in den strijd te volgen, doch hoe kon hij hen tot vervulling van dien plicht dwingen, als zij als een man tegen hem overstonden? Zou hij de hulp des Konings tegen hen inroepen? Maar deze zou hem in dit geval zeker niet geholpen hebben, omdat hij door verscheidene daden, die sterk op roof geleken, de gunst des Konings verbeurde had. Bovendien deze was ook te ver verwijderd, en had het te druk met andere zaken, dan dat hij tijd en lust zou hebben zich in een strijd tusschen een leenheer en diens leenmannen te mengen.

De aartsbisschop moest dus gelaten aanschouwen, hoe de eene ridder na den anderen hem verliet. Uren lang zat hij in zijn tent, terwijl hij met een donker gelaat voor zich heen stuurde. Doch hij moest een besluit nemen. Door het vertrek der ridders was zijn toestand zeer gevaarlijk geworden. Als de burgers van Nijue hem thans overvielen, dan was hij reedeloos verloren. Hem bleef dus niets anders over, dan ten laatste ook naar zijn eigen tent af te breken. Des middags trok hij als een verslagen weg, en spoedig daarop was de eerst zoo levendige vlakte voor de stad, weder eenzaam en verlaten.

De burgers geloofden nauwelijks hun oogen, toen zij het vijandelijk leger zagen opbreken. Eerst meenden zij, dat de vijand hen wilde misleiden en des nachts zou terugkeeren, om een nieuwen overval te beproeven. Doch de verspieters, die zij uitgezonden hadden, brachten het bericht, dat de vijand inderdaad volkomen afgetrokken was, en dat er geen gevaar meer dreigde. Nu ontstond er natuurlijk groote blijdschap in de stad. Het vertrouwen der burgers op hun eigen kracht was zeer versterkt, doch ook het aanzien van den zoogenamen keizer was door den gelukkigen uitval der belegering buitengewoon gestegen. Allen zagen in hem hun redder en aanvoerder. Enkele dagen later gaf de keizer een groot feest, waarop hij zijn drie getrouwen, Wolfram, Kunald en Egbert tot ridders sloeg.

Doch ook naar buiten wies zijn aanzien, toen het bekend werd, hoe dapper hij geholpen had om den aanval van den aartsbisschop af te weren. De stad Kolmar sloot met Wetzlar, Frankfurt, Gelnhausen en Friedberg een verbond voor tien jaren tegen alle onderdrukkers, waarmee ook koning Rudolf aangeduid werd. Deze had juist in dien tijd een drukende belasting laten uit-

schrijven, waardoor de burgers het derdijste deel van hun vermogen aan den koning zouden moeten betalen. Deze belasting gaf op vele plaatsen aanleiding tot oproer. De bewoners van Kolmar verwoestten de omliggende dorpen, die tot het gebied der Habsburgers behoorden. De Hagenauers verdreven den koninklijken stadhouder Otto van Ochsenstein. De burgers van Wetzlar weigerden beslist eenige belasting, welke ook te betalen. Genoeg, overal was er oproer, en algemeen beschouwde men den vreemdeling van Nijue als den rechtmatigen keizer en den man, die Duitschland van onrechtigheid en willekeur zou zuiveren. Wetzlar noodigde hem tot een bezoek uit. Wel lag deze stad voor zijn plannen gunstiger dan Nijue, wijl zij zich meer in het midden des lands bevond, doch hij achtte den tijd nog niet gekomen om aan deze uitnodiging gevolg te geven.

Maar niet alleen enkele personen en steden, gansche provincien en landen schaarden zich aan zijn zijde. Zoo zonden de Friezen, door onzen graaf Floris V van Holland (den lezers zeker geen onbekende) zeer in 't nauw gedreven, hem een gezantschap met de bede, dat hij hen tegen hun vijanden zou beschermen. Met vreugde greep de zoogenamde keizer deze gelegenheid aan, om zijn aanzien te vermeerderen.

Door den bisschop van Utrecht liet hij den graaf vermanen, de vijandelijkheden tegen de Friezen te staken. Het toen verzonden schrijven is bewaard gebleven en luidt aldus:

»Frederik, bij de gratie Gods, keizer der Duitschers en Romeinen, zendt den eerwaarden bisschop van Utrecht zijn genadigen groet, en wenscht hem alles goeds. Daar het de taak der keizerlijke majesteit is geschillen te beslechten en daden van geweld te straffen, verzoeken wij door dit schrijven van uwe trouw, dat zij den graaf van Holland ernstig vermaant, dat hij van alle geweld afstane en hetzelfde late varen. Zulende wij anders zelf tegen hem optreden, gelijk het de wetten voorschrijven. Wanneer echter gezegde graaf, uit privilegien der keizers en koningen, rechten tegen de Friezen vermeent te bezitten, dan dragen wij u op, hem op te roepen om binnen zes weken voor den keizerlijken rechterstoel te Nijue te verschijnen, opdat hij ons deze privilegien moge toonen.»

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Hattum, G. Elzinga te Kampen. — Barm, A. van der Sluis te Enkhuzen. — »Graaf», G. Rending, cand., te Groningen. — Gouda, B. R. W. Rudolph te Leiden G. — Biesinghe (cl. Goe), R. Brouwer te Stiens.

AANGENOMEN: Wilmarsum, H. R. Nieborg te Haastrecht e. a.

BEROEPEN: Driehuis, A. J. Berends te St. Anna-Parochie. — Veien en Anst, Joh. S. Langen te Oudekerke. — Wijkol, e. a., T. D. Frins te Bolsward. — Rinsumageest, e. a., D. Bakker te Broek op Langedijk. — Middelharnis, J. C. C. Voigt te Fijnaart. — Amersfoort, J. H. Donner J.H. te Nieuwduin. — Veere, W. Bosch te Vrijhoeven. — »Grevelduin», Capelle. — Zaandam, B. D. Ringnalda te Oudshoorn.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: De Lier (bij Delft), D. van Kreevelen te Hoogvliet. — Rotterdam (vac. Laan), A. de Haan te Zwolle. — Ootmarsum, S. A. C. Rijnbergen te Baarn. — Hennaard en Ijten (Fr.), J. W. Locher, cand. te Breda. — Nijehaaske bij Heerenveen, J. P. Hattink Jr. te Muiden. — Rheenen en Doorn, J. H. Wessink te Nijkerk op de Veluwe. — Tubbergen (toez.), W. G. van Leeuwen, cand. te Arnhem. — Rijkperke, A. S. Talma Dm. te Haften. — Drachten, D. Aris te Garip. — Noorderp., J. de Visser te Brakel. — St. Maartensdijk (cl. Zierikzee), P. Bokma te Gorinchem. — Goea, C. van Paanen te Middel. — Amersfoort, J. A. Broers, cand. te Utrecht. — Willemsdijk, H. L. A. Feijkes te Ha. — Groot-Ammer (toez.), E. J. Homoot te Staphorst.

AANGENOMEN: Lettelbert e. a., C. Samplonius, cand. — Kwadijk, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Raasdijk, W. van Slooten te Roodveen. — Nijehaaske en Haskerdiijk, W. Magdams FCz. te Oosterveen en Echten. — Hiaure, A. J. Senjila te Foudgum en Raard. — Amsterdam, C. J. Lammertink te Scheveningen. — Cillaarshoek, J. de Visser te Brakel.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

BEROEPEN: Stiensdijk, H. Doornveld te Wierden e. a. — Schermerhorn, G. Visser, cand. te Nijmegen. — Kolnaam, H. Koudenberg te Opijndijk e. a. — »Hertogenbosch», A. Rutgers van der Loef te Kerk-Averlaar. — Hall (toez.), P. de Haas te Den Hoek, bij Ter-Neuzen.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15-17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden A DEPOSITO 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

VERSCHEENEN:

IDEËEL EN REËEL.

REDE, gehouden bij de overdracht van het Rectoraat der Vrije Universiteit, op den 20sten October 1896,

DOOR

Dr. J. WOLTJER.

Prijs f 0.80.

Amsterdam.

N. V. BOEKHANDEL, voorheen Höveker & Wormser.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributies:

Door den heer M. van Veldhuijzen, te Breda f 9.50; door den heer Jan van der Maas, te Wissekerke f 16; door den heer P. Boone, uit Koudekerke en Biggekerke f 57.50; door den heer E. Vader, uit Meliskerke f 10.50; door den heer P. Kastelein, uit Oost en West Souburg f 17; door den heer M. Breel, uit Rotterdam f 5; samen f 90; door R. baron v. d. B. v. V., te V. f 40; door den heer P. van Vliet, te Axel f 11; door den heer Th. van den Brink, te Oosterbeek f 18.50; door den heer M. D. de Bruyn, te Bergen-op-Zoom f 21.50; door den heer H. T. Lyberse, te Arnhem f 4.88; door den heer C. Verhoef te Achtienhoven f 64; door Dr. J. Fokkinga, uit het district Uirum (1895) f 12.50; door den heer C. J. Leyh, te Leiden f 261.50; door Dr. U. Faber, te Monnikendam uit Broek in Waterland f 11.50 (verbeterde opgave).

Aan Collecties (voor de Theol. Fac.)

Van de Geref. kerk te Oosterland (Zeeland) f 7.20; van idem te Wintervijk (2/3 Coll.) f 50.42; van idem te Apeldoorn A f 18.28; van idem te Maassluis B f 46.62; van idem te Alblasserdam A f 6.83; van idem te Alblasserdam B f 20.10; van idem te Bolnes f 5.83; van idem te Dordrecht C f 19.57; van idem te Giessen Nieuwkerk f 1.50; van idem te Giessen Oudkerk f 3.25; van idem te Heinoord f 6.80; van idem te Molenaarsgraaf f 3.20; van idem te Otterland f 2.15; van idem te Puttershoek f 5.90; van idem te Ridderkerk f 5.95; van idem te Slidrecht f 21.16; van idem te Strijen f 7.36; van idem te Westmaas f 2.50; van idem te Zwinndrecht f 19.30; van idem te Epe f 4.48; van idem te Bergen op Zoom (1/2 coll.) f 4.15; van idem te Aalten A f 14.71; van idem te Moerdijk f 5.80.

Aan Schenkingen:

Van A. A. S. te S. f 1.
Voor de Bibliotheek:
Van de Centrale Commissie voor de Statistiek: Maandcijfers, enz. No. 7.

S. J. SEEFA T.
Penningmeester.

Hilversum.

Penningmeester.

CAPADOSE.

Vereeniging voor Goedkoop Zondagsschool-Uitgaven.

Dezer dagen verschenen en werden aan de leden gratis toegezonden de volgende uitgaven:

C. G. BARTH. De vlucht van den Hugenoot.

Naar een oud handschrift. Uit het Hoogduitsch, door T. M. LOOMAN. In geïllustreerd omslag, met drie platen in kleurendruk. f 0.30

A. J. HOOGENBIRK. De drie reisgezellen.

Een verhaal uit denouden tijd. In geïllustreerd omslag, met twee platen in kleurendruk. f 0.25

Bovendien ontving ieder der leden bij wijze van proefnummer een Exemplaar (van een Serie van 12 fraai gekleurde platen voor de Zondagsschool (grootte van de plaat 30 x 22 cm.). Prijs per plaat f 0.15. De platen stellen voor:

De herders bij de kribbe.

De twaalfjarige Jezus.

Jezus, predikende op de zee.

Petrus, wandelende op de zee.

Het doochterje van Jairus.

De blinden bij Jericho.

Margaretha de Marsoul. Een verhaal uit den tijd van Lodewijk XVI. In geïllustreerd omslag, met twee platen in kleurendruk. f 0.20

De Wreker. Een verhaal uit den tijd van Lodewijk XVI. In geïllustreerd omslag, met een plaat in kleurendruk. f 0.15

De zaniër.

De gelijkenis van het zuurdeeg.

De barbaarsche Samaritanen.

De verloren zoon.